

مانیفست کمونیست

(۱۸۴۸)

کارل مارکس / فردریش انگلس

ترجمه: علی باقر

www.ketab.ir

تهران، ۱۳۰۰

سرشناسه	: مارکس، کارل، ۱۸۱۸ - ۱۸۸۳ م. Marx, Karl
عنوان و نام پدیدآور	: مانیفست کمونیست (۱۸۴۸) / کارل مارکس؛ [مقدمه نویسنده] فردریش انگلس؛ ترجمه علی باش
مشخصات نشر	: تهران: کتاب پیام امروز، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص. ۲۱×۱۴ س. م.
شابک	: 978-622-97241-8-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه بخشهایی از جلد اول متن فرانسه اثر با عنوان "Euvres, 1965 - <[۱۹۸۲]>". به فارسی است.
موضوع	: مارکس، کارل، ۱۸۱۸ - ۱۸۸۳ م.
موضوع	: Marx, Karl
موضوع	: کمونیسم Communism
شناسه افزوده	: انگلس، فردریش، ۱۸۲۰ - ۱۸۹۵ م.، مقدمه نویسنده
شناسه افزوده	: Engels, Friedrich
شناسه افزوده	: باش، علی، ۱۳۴۱ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۳۹/۵HX
رده بندی دیویی	: ۳۳۵/۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۱۲۰۱۷

ترجمه این کتاب بر مبنای برگردان فرانسوی متن مجموعه آثار کارل مارکس
(Bibliothèque de la Pléiade) جلد اول اقتصادی (Euvres Economic1) که توسط انتشارات
GALLIMARD طبع شده است، صورت پذیرفته است.

مانیفست کمونیست

(۱۸۴۸)

کارل مارکس / فردریش انگلس

مترجم: علی باش

ناشر: کتاب پیام امروز

طرح جلد: فرزاد ادیبی

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پردیس دانش

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

نشانی ناشر: خیابان لبافی نژاد، بین فروردین و فجر رازی، شماره ۲۰۰، طبقه اول، تلفن: ۶۶۴۸۶۳۵

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۲۴۱-۸-۷

Payame-Emrooz@yahoo.com

فهرست

۱۵	پیشگفتار
۲۱	پیشگفتار ماکسیمیلیان روبر (ویراستار فرانسوی)
۲۵	پیشگفتار چاپ آلمانی، ۱۸۷۲
۲۹	پیشگفتار چاپ روسی، ۱۸۸۲
۳۳	پیشگفتار چاپ آلمانی، ۱۸۸۳
۳۵	پیشگفتار چاپ انگلیسی، ۱۸۸۸
۴۳	پیشگفتار چاپ آلمانی، ۱۸۹۰
۵۳	پیشگفتار چاپ لهستانی، ۱۸۹۲
۵۷	پیشگفتار چاپ ایتالیایی، ۱۸۹۳
۶۱	مانیفست کمونیست
۶۷	I- بورژوازی و پرولتاریا
۸۹	II- پرولترها و کمونیست‌ها
۱۰۷	III- ادبیات سوسیالیستی و کمونیستی
۱۲۵	IV- موضع کمونیست‌ها نسبت به دیگر احزاب گوناگون اپوزیسیون

پیشگفتار^۱

در روزهای پایانی نوامبر ۱۸۴۷م، دومین کنگره «اتحادیه کمونیست‌ها»^۲ که کارل مارکس و فردریش انگلس به تازگی به آن پیوسته بودند، در لندن برگزار می‌شد.

با توجه به نبوغ و اهمیت دیدگاه‌های راهگشای کارل مارکس (۲۹ساله) و فردریش انگلس (۲۷ساله)، که به نظر می‌رسید پیش و بیش از دیگران آینده را می‌نگرند، از سوی اتحادیه، نظم بیانیه به این دو نفر واگذار شد.

در آغاز مارکس نگارش و تدوین بیانیه را به دوست هم‌فکرش انگلس سپرد. او در همان ماه اکتبر ۱۸۴۸، طرح نخستین بیانیه را در قالب پرسش و پاسخ ارائه داد. این طرح اجمالی و کوتاه که مبانی فکری و عملی کمونیست‌ها را توضیح می‌داد، «اصول کمونیسم» نام گرفت.

۱. با استفاده از کتاب «ترجمه‌های مانیفست کمونیست به فارسی...»، سیدقاسم یاحسینی، نشر پیام امروز، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۸.

۲. اتحادیه کمونیست‌ها در سال ۱۸۴۹ م - قبل از آن چارتیست‌ها نامیده می‌شدند - تأسیس شد. فردریش انگلس «چارتیست‌ها» را «اولین حزب کارگری عصر ما» نامیده است.

انگلس کوشیده بود در این نوشته مختصر به پرسش‌های اساسی در گستره ماهیت کمونیسم، پرولتاریا (کارگران) و چگونگی تاریخی- طبقاتی آن و... پاسخ دهد.

انگلس چندی بعد در نامه‌ای به مارکس درباره «اصول کمونیسم»، نوشته خود را چنین داوری کرد «کمی به مرامنامه نگاه کن، فکر می‌کنم باید ساختار پرسش و پاسخ را کنار نهیم و آن را مانیفست کمونیست بنامیم، چون باید کمی از تاریخ در آن نقل کنیم و...».

کارل مارکس پس از دریافت طرح اولیه انگلس به توصیه او عمل کرد، و قالب پرسش و پاسخ را به کلی کنار نهاد. او از «اصول کمونیسم» به عنوان زمینه و دستمایه اولیه، با تجدیدنظر اساسی، به‌خصوص نظریه «مبارزه طبقاتی» و «ماتریالیسم تاریخی»^۱ گوهر اصلی «مانیفست کمونیست» را به آن افزود. کار مشترک تألیف و تدوین «مانیفست کمونیست» در فاصله ماه‌های دسامبر ۱۸۴۷م، تا ژانویه ۱۸۴۸م به طول آنجامید.

فردریش انگلس، در پیشگفتاری که به سال ۱۸۸۸م، بر چاپ انگلیسی «مانیفست کمونیست» نگاشت تأکید می‌کند: با آنکه مانیفست کار مشترک ماست، من وظیفه خود می‌دانم تصریح کنم که آن اندیشه بنیادین که سراسر این کتاب بر آن استوار است به مارکس تعلق دارد. این اندیشه بر این مبنا است که شیوه مسلط تولید و مبادله اقتصادی و ساختار اجتماعی که پیامد جبری شیوه تولید است، در هر دورانی بنیان تاریخ سیاسی و رشد فکری آن دوره را شکل می‌دهد، و چگونگی این تاریخ را با توجه به آن می‌توان توضیح داد و در نتیجه این امر سراسر تاریخ جامعه بشری (از هنگام فروپاشی جامعه ابتدایی دودمانی که در آن مالکیت جمعی بر زمین حکم‌فرما بود.) تاریخ مبارزه طبقاتی، یعنی مبارزه

میان طبقات استثمارگر و استثمارشونده، و طبقات فرمانروا و سستم‌کش بوده است. سرانجام متن اصلی «مانیفست» برای نخستین بار در روز دوشنبه ۲۱ فوریه ۱۸۴۸ به زبان آلمانی در لندن انتشار یافت.

شاید برای خواننده فارسی‌زبان و ایرانی، جالب و حتی شگفت‌انگیز باشد که نخستین ترجمه بخش‌هایی از «مانیفست کمونیست»^۱ یکصد سال پیش با نام «بیانیه کارل مارکس»^۲ توسط زنده‌یاد «محمد دهگان» از زبان روسی به فارسی ترجمه و به صورت پاورقی در روزنامه «طوفان» که زیر نظر شاعر بلندآوازه «فرخی یزدی» منتشر می‌شد به طبع رسید.

با توجه به پیشینه یکصدساله ترجمه مانیفست به فارسی و ترجمه‌های بسیار دیگر از زبان‌های مختلف، شاید در ذهن این پرسش مطرح شود که با توجه به وجود ترجمه‌های متعدد مانیفست، از زبان‌های مختلف ضرورت دیگری از این اثر چیست؟^۳ باید گفت؛ هر ترجمه‌ای جدای از اصلاح اشتباه‌های احتمالی پیشین، رسم الخط و شیوه خود را داراست که ممکن است به فهم بهتر اثر یاری رساند یا برعکس. با این وجود، ما به پیشواز این مهم رفته و خطر آن به جان پذیرفته و به این امر مبادرت ورزیده‌ایم.

متن مانیفست پیش رو از مجموعه آثار کارل مارکس، (Bibliothèque de la Pléiade) جلد اول اقتصادی^۴ و پیشگفتارهای آن از

۱. روایت دیگری از ترجمه مانیفست کمونیست توسط سوسیال‌دمکرات‌های رشت با همراهی «کلوپ انترناسیونالیسم» رشت و اهتمام اورجونیکیوزه، احتمالاً در سال ۱۹۱۰-۱۹۰۹ در دست است که صحت یا عدم صحت آن با تردید همراه است.

۲. روزنامه طوفان، سال دوم، (از شماره ششم تا چهاردهم) ۱۳۰۱ شمسی، تهران.

۳. مانیفست کمونیست از زبان فرانسوی، سال ۱۳۲۴ خورشیدی به همت عبدالحسین نوشین ترجمه شده و توسط بنگاه آذر انتشار یافته است.

4. Karl Marx. Œuvres Economie I.

سایت (www.marxists.org) است. همین امر باعث شد تا متوجه شویم که رسم‌الخط متن فرانسوی مجموعه آثار با متن منتشره در سایت تفاوت دارد. مانیفست ظاهراً اثری کلاسیک است، گرچه با توجه به معانی متعدد واژه کلاسیک^۱ این اثر تنها می‌تواند به عنوان یک اثر علمی در زمینه انسانی، کلاسیک تلقی شود که عدم مطالعه آن به معنای کاستی در درک دانش این علم خواهد بود؛ زیرا، بسیاری از مطالب ذکر شده در این اثر و به ویژه، موارد کلیدی، هم‌اکنون پس از گذشت بیش از یکصد و پنجاه سال از نخستین انتشار آن، نه تنها صحیح و روزآمد، بلکه با حدت و شدت مصداق دارد؛ از سوی دیگر، روش بررسی و تحقیق ارائه شده در این اثر [یعنی روش اندیشیدن] با قدرت و استواری تمام کارآمد است، به قول پیشینیان، آثاری از این دست، ریشه در خاک دارند. با جرأت می‌توان گفت «مانیفست کمونیست» نه تنها یکی از مشهورترین و غنی‌ترین رساله‌ها در ادبیات سیاسی، بلکه اثری سرشار از آگاهی و بینشی یگانه در ادبیات جهانی است، که تا امروز استحکام و استواری؛ حلاوت و تابندگی دایمانه خود را با طراوت محفوظ داشته است.

لازم به ذکر است مطالبی که داخل کروش و پانویس‌هایی که با حرف (م) ختم شده‌اند، از مترجم است. در پایان، مشتاقانه چشم‌انتظار نقطه‌نظرها، انتقادهای و پیشنهادهای خوانندگان هستم.

علی‌باش

پاییز، ۱۴۰۰

۱. در فرهنگ؛ کلاسیک به معنای معمول و رایج، هر نوشته و اثر هنری که مطابق اصول و قواعد پیشینیان پدید آمده باشد و فراگیری دانش و فن از طریق مدرسه و دانشگاه می‌باشد.